

1847. 878

Qitwa-poisi ramat.

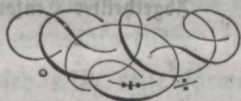

1247.

878

Lima = poisi ramat.

(Wändra öppetaja kirjotud.)

Sind 5 f. hõbbe.

Vernus, 1855.

Trükkitud W. Vormi jures.

Der Druck wird unter der Bedingung gestattet, daß nach Beendigung desselben der Abgetheilten Censur in Dorpat die vorschriftmäßige Anzahl Exemplare zugestellt werde.

Dorpat, den 12. Februar 1855.

(No. 14.) Abgetheilter Censor de la Croix.

(L.S.)

Seäl sure Ingrandima sare peäl, kus nüüd kunninga Emma Victoria wallitseb, on nisammoti kurje ja häid innimesi segga, nago iggal pool ülle mailma. Sest nenda kui põllo peäl seiswad lustjad ja hireerned ning mu pahha umrohhi rukkiste ja nisfode kõrte ja mu hea wilja kõrte kõrwas, nisammoti ellawad ka Ingrandima sare peäl jummalakartlikkud ja jummalakartmatta innimesed teine teise kõrwas.

Kes Jumjala käsust — et sa pead omma liggimest armastama, kui isseennast, — ei holi, need andwad rahwale sedda pahha nou: „Minige agga hulgani laewatenistust otsima, et risume ja põlletame keik Wennema linnad merre äres ärra, siis jääb keik kaubaassi meie kätte.“ —

Sa seddawisi saab sedda waest rahwast pettetud, et se wäggise tungib laewatenistust sang: ja praego sel päwal, kus minna seddasinnast lugemisese tükki rahholikkult kirjotan ommas waitlikkus toas kallil warratsel hommikotunnil, kus

naene, lapsed unnewodi peäl rahhus hingawad,
— lasfewad Ingrandima sõamehhed Prant-
susfema soldatidega woito õõd ja pãwad sured
tulle kã pallawaks tehtud kulid meie lounama
merre kindla liinna peäle, Sewastopol nim-
mi, et seäl monni maia hakkab põllema.

Sa kes on nende keige parremad abbilisfed ja
selttimehhed selle kurja sõa jures? — Uskmatta
petja kaupmehhe Mahometi usso pimmetud
Eurgirahwas, kes Õnnisteggiast ei tea, ja püh-
hast kirjast ei holi.

Agga seäl Ingrandi maal on ka moistlik-
kud ja jummalakartlikkud innimesfed, kes teisi
keelwad, et nad mitte ei pea sure Jummalala wih-
ha ennese Pea peäle korjama, nago tullisfed õh-
kawad sõõd ühhe õllekattukse peäle, et se hakkab
põllema, ja et keik warrandus kãest ärrakaub.

Misuggused head innimesfed maenitsewad teisi,
et: „Sãtke jãrrele sedda hirmsat teggo, ja mõt-
telge se peäle, et keigesurem hãdda tulleb teie en-
nese kaela ja kãtte. Teie tahhate Wennema kau-
baasja kautada, et nemmad ei sa omma laewade-
ga ennam sola egga rãimed oddawama hinnaga
waeste rahwa heaks wãlja tua! — Tõõsi kül,
et ollete omma jãmsimisfega jubba sedda kãtte sa-

nud, et sola ja räimede eest peab nüüd Wenne-
maal kahewõrra hinna maksetama, ja et merre-
kaup ei woi enam hõlpsaste ebdasi kãia. Ag-
ga kas teie targad (!) mehhed ollete ka se peale
mõttelnud, et Wennema kaubaasjad kaunad
teie kãest ka ärra, et teie ei sa kannepid egga
linnad, ei rukkid egga nisjud, ei rauda
egga puud, ei nahka egga raswa seält en-
nesele pãrrida? — Sage ommeti targaks jubba
ühhest hãbbist, mis teie ennesele ollete teninud üle
terwe Europama nãhhes ja kuuldes. Eks mitte
teie üllem laewakindral Nãpje kiitles: „Prukosti
wõttan Kronstatti liinas, louna sõõn Peterbu-
ris!“ — Oh sa uhke mehheke keige omma narri
juttoga, et sa ni rutto ja hõlpsaste tahtsid
suurt Wenneriki ärrawoita! — Sinno nãppo-
ammet ja nãppiistamisse nou lãks jo keik tühja,
et said isse nãppo peale, kui sa taggasi tullid,
ja ollid narrimodi wahtinud sui otsa mitto ja
mitto nãddalat meie wãggewa Keisri Kron-
statti kindlad mürid ja kõrged wallid, ja polle
sul seält kegi kuiwa leiwa korokestgi prukostiks
wãljakandnud, waid piddid keik omma ennese kul-
lo peält sõma hommiko ja prukosti, louna ja õh-
to, ja keik need tuhanded laewamehhed, kelle-
wasto sa ollid rummalast Peast kitelnud, kui teie

totto ärratullite: „Mehhekesed, polle tarwis selle piisfokesse sda pärrast modgad ihhuda! Tehke agga taskonoad terrawaks, meie pistame neid palja noaga furnuks, nago lambad lihhonikko ka al!”

Ei tõeste, sure wäggewa Wennema truid allamad ei lasse ennast ka lambamodi mahhawotta, waid nemmad seiswad kui tulline raudmüür ümberringi, et kes liggi tulleb, se surma leiab!

Keif meie Ma merre liinad seiswad alles: Peterburri ja Kronstatti, Narwa ja Tallinna, Perno ja Rija, Libau ja Windau, ja keif meie Somema merre liinad ka, agga kus teie laewad nüüd? — Tuul wiis neid laiale, nago agganaid, ja külm aias neid kaugele, nago kilgid!

Ja need kaupmeeste laewad, ja koddanikkude lootfikud ning kallameeste wennekesed, mis teie ollete warrastanud ülleannetumal wisil, ja ollete neid ommal maal oksioni peäl ärramünud, ning rahha omma soldatidele wäljajagganud, et nad hästi ahneks sawad ue risumisse ammeti peäle: kas nad woiwad sedda kahjo kinnikatta, et teie tuhanded on langenud parrema poolt, ja kümme tuhanded pahhemat poolt selle sda sees, mis teie ollete kaddedusse pärrast üleskihhotanud: —

agga wata, meie wäggi kaawab, ja meie Ma
saab hoitud, ja meie lotus ei kau, sest suur Sum-
mal on meie poolt, ja tahhab meid teitest peäs-
ta, kui Temma õige abbitund kã on, nenda kui
Temma peãstis omma wagga Danielit kist-
jatte loukoerte kũnede wahhelt.

Inglandi Pealiinas, London nimmi, kãis
kenna poisike Willem omma eesliga mõda ulit-
sat, ja müüs koddanikkudele illust walget liwa
nende toa parranda peãle. Need kaks kotti, mis
hommiko ollid tãis liwa, ollid nüüd tũhjad, ja
eesli selga kinniseatud. Pois hakkas omma no-
rema wennaga, kes temma seltsimees oli, koio
pole minnema jãlle senna kũllasse taggasi, kus
emma neid otas.

Korraga jãi Willem õhhe sure maia ette seis-
ma, ja nãggi, et wãgga paljo rahwast kãib sen-
na sisse. Pois mõtles: „Eks minna lähhãn ka
watama, mis asji woib seãl sees olla?“ —

Morem wend jãi eeslit hoidma, wannem wend
lãks treppist õlles. Sai wãgga suurte tupp-
nago monni kirrik. Arroto suur hull mehhi ja
naesi istusid omma penkide peãl waggusi otamas.

Siiš tulli üks wägga armsa näoga mees sisse, pitk must rie selgas, ja astus ühhe kõrgema kõhha peäle. Kallis mängo heäl hūdis kori peält, rahwas laulsid üks waimolik wiis ärra, jubba jälle keik wait.

Se üks mees seäl kõrgema kõhha peäl teggi omma su lahti palweks, et Jummal wõttaks inimeste süddamed pöörda kui weeoiad, et nemmad hallastaksid waeste lounama saarte meeste peäle, kes ristimatta ei tea Jēsandast egga temma õnistusfest, ja ellawad omma tundmatta korral, nago metsalomad jure metsa sees.

Pärast ta rākis weel, mis hirmsal wiisil nemmad omma isfetehtud wäärjummalaid teniwad, ja et ta on omma filmaga näinud, kuidas wannemad tappawad ommad lapsed pu ja kiwi koiude tenistusfeks. Kui ta keik olli ärrarākinud, ja jälle rahwas ollid laulnud ja lõppetusse palwet teinud, tungisid nemmad keik selle kulutaja jure, ja andsid rahha, iggāuks omma jou ja helde süddame järrele, et sest saaksid Jummal fanna kulutajad wājalākkitud senna paggana male, Ewangeliumi õppetust neile wima, et Kristus on tulnud pattustpöörjad pattused õnsaks teggema.

Jubba Willem káega taško, tahtis omma tãn-
nase páwa tenistust, 30 koppik hõbbe wãljawõt-
ta, ja ka waagna peále panna, mõtles: „Se on
jo emma rahha, ei ma sest tohhi anda!“ —
lãks murrelikkult uksest wãlja ulitsa peále.

Morem wend kússis: „Mis sa ni kãua seãl
teggid, kũl minnul lãks aeg iggawaks, nãlg tulli
ka peále! Mitumma, üks wanna soldat andis
mulle kũiwa leiwakorokesse: sedda ma nãrrisin,
pistisin ka wahhel eeslikeesse suhho. — Agga rãgi
nũud omma luggu ka!“

Willem kostis: „Oh minna ei sa sulle nũud
nenda ãkkiste õllesrãgitud, mis immelikud asjad
minna seãl maias ollen kuulda sanud. Ei need
kãu õõd egga páwa mo mõttedest. Kũl ma kod-
do rãgin, saab emma ka kuulda.“

Said koio, rãkis emmale õlles neist hirmsaist
paggana rahwa wããrjummala tenistustest, et seãl
on õhhel India maal üks suur pagganatte pũh-
ha, kus inneto raske raudwanter 16 rattaste
peãl saab mitmest tuhhandest innimestest kõiettega
nende templist wãljawidud; ja isfad ning em-
mad wiškawad ommad lapsokessed nende rattaste
ette, et need kãiwad laste peast ja kehast õlle,
et agga solikkud ja keik jãssekond wãljas; ja siis

lõwad trummi ja diskawad ning karjuwad seal jures, et laste waewamisse kissa ei peaks kuul-
dud sama.

Ja weel räkis temma, et jälle ühhel paggana maal wiwad mehhed ja naesed ommad wannad ellatand ja hallid wannemad metsa, ja kaewa-
wad hauko Ma sisse, ning wiškawad neid ella-
walt senna sisse; ja siis rutto liwa ja mulda ning kiwwa peäle, ja tambiwad kinni karrates ning diskades, ja ütlewad: „Egga need wannad pur-
rud ei kolband ennam meile lindo metsast puüd-
ma, egga kalso wee seest wõtma: mis meie siis muido neid toidame?“

Emmal ning noremal wennal seisid ihhofar-
wad püsti selle hirmsa luggu kuuldes. Emma ütles wimaks: „Oh Willemikenne, minna annaf-
fin jo hea melega omma nattokessest rahhast ka selle hea mehhe kätte, et ta neile peaks kuluta-
jaid murretsema: agga eks sa tea, et meie olle-
me jo ni waesed, et monnikord polle ka leiwa-
korokestgi suhho pista!“

Siis ütles Willem emma wasto, et agga fil-
mad läikisid rõmo pärrast: „Kas tead, emma, jubba mul nou kâ. Homsest päwast hakkâ kaks kord päwa eesliga liwa linna wima: — ennelou-
nat meile, — pärrastlounat pagganatte heaks!“

Emma kitis nou heaks. Teisel päwal pärrast lounat hüdis Willem möda sure Londoni ulit-
sad: „Kes tahhab walget liwa osta waeste pag-
ganatte heaks?“

Üks tulli, teine tulli, asfi sai kuulsaks! Poi-
sil pari nädala pärrast jubba pea kotti täis
wast rahha, ja penikest hõbbe ka seas, kocko-
forjatud.

Kui jubba monni hea rubla kous, läks Wil-
lem ühhel pühapäwal jälle senna maiasse, kus
rahwas siissetungis sedda woõralt maalt tulnud
õppetajat kuulma, kes pagganatte walgustamis-
seks rahha korjas.

Pärrast jutlust ja keige tenistusse lõppetust
tulli liwapoisike ka waagna jure, puistas keik
omma rahha senna sisse.

Õppetaja küsis, kust temma ni hulga rahha
sanud? — Pois rakis luggu üles, et Summal
on temma tööd õnnistanud.

Üks rikkas kaupmees ütles: „Tulle, mo poeg,
suur Summal on keik mo lapsed siit ilmast är-
raforriistanud: minna wõttan sind ommaks lap-
seks wasto, — woid omma emma ja wenda ka
minno jure tua mo maiasse ellama.“

Ja nenda se sündis, — ja poisi helde südda
pagganatte wasto ehhitas temmale kodda siin
Ma peäl.

Ja kui sinna, luggeja, tahhad ka omma pal-
wette sees Summala Waimo süggawaste ja är-
daste palluda, et Ta wõttaks keik paggana usso
mehhed walgustada, ja waesid Turgimehhed ka,
et nemmad ärratunneksid, kuida nende nüdised
mokkaõbrad Inlandi ja Prantsusse maalt
on nende pärris hukkatajad, et nad sedda södda
on küste pärrast ülleskihhotanud; ja et waesed
ärraeksitud Turgimehhed ka hakkaksid ärratund-
ma, et neile üksnes woib abbi ja rahho tulla
selle wäggewa Üllemä Europa Mawallitseja
käest, kelle ees meie igga pühhapääw kirrikus pal-
lume: — siis on sesinnane piisoke ramatokenne
sinno hingele suurt waimokasso tonud Selle käest,
kes ellab ja wallitseb Rõrges, ja watab alwa ja
maddala peäle — ommast surest armust ja hel-
dussest. Amen.

